

Folketingets Kommunaludvalg

Sagsnr.
2014-19170

Doknr.
171250

Dato
14-10-2014

Folketingets Kommunaludvalg har d. 16. september 2014 stillet følgende spørgsmål nr. 131 (alm. del) til økonomi- og indenrigsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Erling Bonnesen (V).

Spørgsmål nr. 131:

Vil ministeren kommentere kronikken i Fyns Amts Avis den 14. september 2014, side 3, med overskriften "Thi enhver, som har, ham skal der gives..." af borgmester Lars Erik Hornemann i Svendborg Kommune og de i kronikken rejste problemstillinger samt besvare følgende spørgsmål:

- a. Hvorfor skal Københavns Kommune have mest fra den særlige hjælpepulje, når Københavns Kommunes overskud er ca. dobbelt så stort som kommunernes gennemsnit?
- b. Mener ministeren, at alle Københavns Kommunes anlægsaktiviteter er relevante og i overensstemmelse med god og effektiv anvendelse af offentlige midler, herunder den omtalte interaktive bænk, på Islands Brygge til en million kroner, der ikke virker, og hvor alene konsulenthonoraret, iflg. det foreliggende, skulle udgøre over ¼ million kroner?
- c. Hvad mener ministeren om det faktum, der fastslås i kronikken, at "Resultatet er derfor nu, at landets rigeste kommune samtidig er den største modtager af tilskud"?
- d. Er ministeren enig i, at kommunerne ikke har lige muligheder i dag med det nuværende system, herunder til drift og udvikling af den enkelte kommune?
- e. I hvilket omfang er den demografiske udvikling med flytning ind mod de få større byer, f.eks. København og Aarhus, med til at skævvride udligningssystemet?
- f. Vil ministeren tage initiativ til en analyse af udligningssystemet?
- g. Vil ministeren tage initiativ til at ændre udligningssystemet eller på anden måde sikre mere lige muligheder for alle kommuner, herunder til drift og udvikling?

Svar:

Anledningen til kronikken af borgmester Lars Erik Hornemann fra Svendborg Kommune er, at Københavns Kommune i 2015 modtager et tilskud på 103 mio. kr. fra den sociale særtilskudspulje efter udligningsloven § 17.

Lars Erik Hornemann stiller sig kritisk over for, at kommunen kan modtage tilskud som en kommune med "særlige økonomiske udfordringer" og fremhæver i den forbindelse forskellige forhold vedr. Københavns Kommunes økonomiske situation, bl.a. høj likviditet. Samlet finder han, at Københavns Kommune er i en meget bedre økonomisk situation end Svendborg Kommune, og at kommunen derfor efter hans opfattelse ikke bør modtage tilskud fra den sociale særtilskudspulje.

Det skal hertil bemærkes, at den sociale særtilskudspulje blev indført ved en lovændring i 2012 samtidig med en justering af tilskuds- og udligningssystemet, hvor der bl.a. skete tilpasninger i de objektive kriterier for kommunernes udgiftsbehov. Formålet med puljen er at tage højde for, at nogle kommuner har behov for at gøre en særlig

indsats i bestemte dele af kommunen med en overrepræsentation af borgere med sociale problemer.

Da Københavns Kommune har flere områder i kommunen, hvor der målt ud fra objektive kriterier er en overrepræsentation af sociale problemer, bliver kommunen kvalificeret til et tilskud.

Det gælder generelt for denne pulje, at de kommuner, som har det største antal beboere i sådanne områder, også modtager de største tilskud. Men det skal samtidig bemærkes, at det langt fra kun er storbykommunerne, der er modtagere af tilskud fra den sociale særtilskudspulje. Således modtager 37 kommuner tilskud fra puljen i 2015, heriblandt kommuner som fx Svendborg, Lolland og Sønderborg Kommuner.

Lars Erik Hornemann udtrykker i sin kronik endvidere, at tiden efter hans opfattelse er inde til et grundlæggende opgør med det kommunale finansieringssystem, og at hovedstadsudligningen særskilt bidrager til et Danmark i to hastigheder. Han finder, at man nu bør undersøge alternativer til den kommunale skatteudskrivningsret, og at rationalet bag den kommunale skatteudskrivningsret er forsvundet.

Jeg er uenig. Den kommunale skatteudskrivningsret er en vigtig del af det kommunale selvstyre. Det er vigtigt, at borgerne i lokalområdet gennem skatterne direkte bidrager til finansieringen af den lokale service. Det understreger det lokalpolitiske ansvar for skat og service.

Jeg er heller ikke enig i kronikkens synspunkt om, at det kommunale finansieringssystem bidrager til et Danmark i to hastigheder. Det er rigtigt, at gennemsnitsindkomsterne for borgerne er højere i hovedstadsområdet og i de større byer end i land- og yderområderne. Men vi har netop også et omfattende kommunalt udligningssystem, som indebærer, at alle kommuner i landet har mulighed for at tilbyde et gennemsnitligt serviceniveau med en skatteprocent tæt på gennemsnittet.

Spørgsmålet indeholder desuden en række underspørgsmål a-g, som besvares nedenfor:

Som svar på *spørgsmål a* kan det oplyses, at puljen ikke fordeles efter kommunens underskud eller overskud men efter objektive kriterier for sociale udfordringer. Der henvises i øvrigt til kommentaren ovenfor vedr. dette spørgsmål.

Til *spørgsmål b* kan det oplyses, at det er den enkelte kommunalbestyrelse, der beslutter, hvilke anlægsaktiviteter der skal sættes i værk i kommunen. Jeg skal ikke vurdere hensigtsmæssigheden i den enkelte kommunalbestyrelses prioriteringer, og jeg har heller ikke konkret kendskab til de enkelte projekter i Københavns Kommune.

Til *spørgsmål c* henvises der til kommentaren ovenfor samt bemærkningerne til spørgsmål a. Supplerende kan oplyses, at Københavns Kommune modtager det største absolutte beløb fra den sociale særtilskudspulje, men målt pr. indbygger i kommunen er der både kommuner med højere og lavere tilskud pr. indbygger fra puljen end Københavns Kommune.

Vedr. *spørgsmål d* om, hvorvidt kommunerne ikke har lige muligheder i dag med det nuværende system, herunder til drift og udvikling af den enkelte kommune, skal opmærksomheden henledes på det samlede tilskuds- og udligningssystem.

Som nævnt ovenfor, har vi her i landet et omfattende kommunalt udligningssystem, som indebærer, at alle kommuner i landet har mulighed for at tilbyde et gennemsnitligt serviceniveau med en skatteprocent tæt på gennemsnittet. Så både i de områder, hvor indkomsterne er høje, og i de områder, hvor indkomsterne er lave, kan kommu-

nerne tilbyde undervisning i folkeskolen, dagpasning, ældreomsorg mv. på nogenlunde det samme niveau.

Udligningsniveauet i landsudligningen er på 58 pct., men hertil kommer to overbygninger på landsudligningen: udligningsordningen for kommuner med højt strukturelt underskud og hovedstadsudligningen. Tilskudsordningen for kommuner med højt strukturelt underskud omfatter de kommuner, hvor kommunens strukturelle underskud pr. indbygger overstiger landsgennemsnittet. Tilskuddet udgør 32 pct. af den del af det strukturelle underskud pr. indbygger, der overstiger landsgennemsnittet. Hovedstadsudligningen er en mellemkommunal udligningsordning for kommunerne i hovedstadsområdet med et udligningsniveau på 27 pct. De kommuner, der er omfattet af en af disse overbygninger, hvilket er langt størstedelen af kommunerne, har således et højt marginalt udligningsniveau. Men der sigtes trods alt ikke mod en udligning på 100 pct.

Hertil kommer særtilskudspuljen for vanskeligt stillede kommuner i hele landet efter § 16 i udligningsloven, som supplerer det generelle system.

I forhold til *spørgsmål e* bemærkes, at tilskuds- og udligningssystemet er indrettet således, at kommuner med tilflytning og befolkningsvækst får større indtægter i form af skatter og tilskuds- og udligningsbeløb – og omvendt for kommunerne med fald i befolkningen. Det er en naturlig konsekvens af, at førstnævnte kommuner også må forventes at få højere udgifter til service til de nye indbyggere, f.eks. i form af skoler, daginstitutioner mv. Omvendt vil kommuner med fraflytning forventes at få lavere udgifter. Der er ikke tale om skævvridning – hvilket der tværtimod ville blive tale om, hvis systemet ikke tog hensyn til sådanne ændringer.

Det er dog oplagt, at det i begge tilfælde kræver omstilling i kommunerne. Herunder kan der erfaringsmæssigt være vanskeligheder med at tilpasse et udgiftsniveau nedad i samme takt som et - evt. betydeligt – befolkningsfald. Det er baggrunden for, at udligningssystemet indeholder et kriterium, der specifikt tilgodeser kommuner med faldende indbyggertal. Det betyder, at disse kommuner får et højere tilskud, end de ellers havde været berettiget til.

Til *spørgsmål f* om, hvorvidt ministeren vil tage initiativ til en analyse af udligningssystemet, skal det fremhæves, at der i 2012 blev gennemført en justering af udligningen med virkning fra 2013 på baggrund af et omfattende analysearbejde gennemført af Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg i betænkning nr. 1533, Kommunale udgiftsbehov og andre udligningssspørgsmål, fra marts 2012. Justeringerne indebar, at der årligt tilføres 400 mio. kr. mere til land- og yderområderne.

Jeg finder ikke, at der ud fra ovenstående betragtninger er grundlag for at gennemføre en ny analyse af systemet, men det kan oplyses, at der jf. nedenfor kan være en anden anledning til at gennemføre analyser i Finansieringsudvalget.

Således kan der til *spørgsmål g* oplyses, at der i forbindelse med den planlagte refusionsomlægning på beskæftigelsesområdet er fremlagt en plan for tilpasninger i det kommunale tilskuds- og udligningssystem på kort og på længere sigt. Det planlægges således i tilknytning hertil at gennemføre ændringer i udligningen, så udligningsniveauet øges fra 2016 samt at iværksætte et fremadrettet arbejde i Finansieringsudvalget. Finansieringsudvalget vil skulle forberede nærmere tilpasninger af tilskuds- og udligningssystemet med virkning fra 2018, så der ikke sker utilsigtede forskydninger i kommunernes økonomi som følge af reformen.

Med venlig hilsen
Morten Østergaard